

สรุปความรู้

โครงการฝึกอบรม หลักสูตร "การเรียนรู้ผ่านสื่อการเรียนการสอนระบบ LDD e-Training ด้านการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในเขตพัฒนาที่ดิน"

วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

ณ ห้องปฏิบัติการฝึกอบรมคอมพิวเตอร์และภูมิสารสนเทศ ศทส. ชั้น ๑ กรมพัฒนาที่ดิน

โครงการฝึกอบรม หลักสูตร "การเรียนรู้ผ่านสื่อการเรียนการสอนระบบ LDD e-Training ด้านการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในเขตพัฒนาที่ดิน" มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคลากรด้านการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในเขตพัฒนาที่ดิน โดยการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ระบบ LDD e-Training จำนวน ๔ ชูติวิชา คือ ๑) การวิเคราะห์สภาพพื้นที่และปัญหาในเขตพัฒนาที่ดิน ๒) มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำและการใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ๓) การจัดการดินที่มีปัญหาและการปรับปรุงบำรุงดิน และ ๔) การดำเนินงานจัดทำเขตพัฒนาที่ดินและสร้างเครือข่ายชุมชนมีส่วนร่วม

จากการเข้ารับการฝึกอบรมดังกล่าว สามารถสรุปความรู้ได้ดังนี้

๑. การวิเคราะห์สภาพพื้นที่และปัญหาในเขตพัฒนาที่ดิน

เขตพัฒนาที่ดิน หมายถึง พื้นที่ลุ่มน้ำย่อยที่ได้รับการคัดเลือกให้พัฒนา โดยการบูรณาการกิจกรรมที่เกี่ยวข้องของกรมพัฒนาที่ดิน เช่นการสำรวจและการวางแผนการใช้ที่ดิน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาแหล่งน้ำ การปรับปรุงบำรุงดิน การฟื้นฟูพื้นที่ที่มีปัญหาทางการเกษตร มุ่งหวังให้มีการใช้ที่ดินได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ตลอดจนเป็นพื้นที่สาธิตการพัฒนาที่ดินอย่างเป็นระบบ รูปแบบการดำเนินการ

๑.๑ เตรียมข้อมูลก่อนดำเนินการ

๑.๒ วิเคราะห์ปัญหา

๑.๓ จัดทำแผนปฏิบัติการ โดยแบ่งเป็น ๒ กิจกรรม คือ กิจกรรมทั่วไปที่สามารถดำเนินการได้ทุกเขตพัฒนาที่ดิน และกิจกรรมเฉพาะจุดที่จะทำการสาธิตเพื่อการขยายผล ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่และปัญหาแต่ละแห่ง

๒. มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำและการใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

การอนุรักษ์ดินและน้ำ หมายถึง การผสมผสานวิธีการป้องกันการชะล้างพังทลายของดินรวมทั้งวิธีการเก็บกักน้ำและความชุ่มชื้นไว้ในพื้นที่ เพื่อให้การใช้ประโยชน์ที่ดินเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและยั่งยืนนาน

การปลูกหญ้าแฝก เป็นแถวทำหน้าที่ลดแรงปะทะของน้ำฝนที่ไหลบ่าทำให้น้ำแผ่กระจายและไหลซึมผ่านแนวรั้วหญ้าแฝก ทำให้น้ำไหลซึมผ่านชั้นดินและเก็บรักษาไว้ในดินได้ทั่วพื้นที่ ลดการสูญเสียดินที่เกิดจากการชะล้างพังทลายของดิน

๓. การจัดการดินที่มีปัญหาและการปรับปรุงบำรุงดิน

3.1 การปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยแร่ธาตุ แบ่งออก เป็น 2 กลุ่ม

- กลุ่มที่ 1 ปุ๋ยแร่ธาตุที่ได้จากหินและแร่ธรรมชาติ คือ หินฟอสเฟต และแร่ซิลิเกต เช่น ปุ๋ยโพแทสเซียม ฯลฯ

- กลุ่มที่ 2 ปุ๋ยแร่ธาตุที่ได้จากการผลิตโดยวิธีการทางเคมี เช่น ปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต ปุ๋ยทริปเปิ้ลซูเปอร์ฟอสเฟต ฯลฯ

ปุ๋ยแร่ธาตุทั้ง 2 กลุ่มนี้ จะช่วยเพิ่มปริมาณธาตุอาหารให้ดินตามระยะเวลาที่พืชต้องการ เพื่อนำไปสร้างการเจริญเติบโตและผลผลิตได้ทันความต้องการของพืช

3.2 การปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

1. ปุ๋ยหมัก ใช้เพื่อเพิ่มหรือยกระดับปริมาณอินทรีย์วัตถุในดิน ช่วยปรับปรุงโครงสร้างดินให้ดีขึ้น ทำให้ดินมีความเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืชมากยิ่งขึ้น

2. ปุ๋ยคอก ใช้เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดินให้เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช ทำให้ดินมีการระบายน้ำและอากาศดีขึ้น ช่วยเพิ่มความคงทนของการจับตัวเป็นเม็ดดิน และเป็นแหล่งอาหารให้แก่จุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ในดิน

3. ปุ๋ยพืชสด ได้จากการไถกลบพืชปุ๋ยสดในขณะที่ยังเขียวสดอยู่ลงดิน นิยมไถกลบในช่วงออกดอกเพื่อให้ได้ปริมาณน้ำหนักรากและธาตุอาหารสูง ปล่อยให้แห้งให้ย่อยสลายระยะเวลา 7-14 วัน จะให้ธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุแก่ดิน จึงทำการปลูกพืชหลักที่ต้องการ พืชปุ๋ยสดที่นิยมปลูก ได้แก่ พืชตระกูลถั่วชนิดต่างๆ เช่น ปอเทือง (*Crotalaria juncea*) ถั่วพริ้ว (*Canavalia spp.*) ถั่วพุ่ม (*Vigna spp.*) ถั่วมะแฮะ (*Cajanus cajan*) และโสนอัฟริกัน (*Sesbania rostrata*) ควรเลือกพืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

4. การดำเนินงานจัดทำเขตพัฒนาที่ดินและสร้างเครือข่ายชุมชนมีส่วนร่วม

การดำเนินงานจัดทำเขตพัฒนาที่ดินต้องดำเนินการแบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรในชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่ ต้องมีการทำประชาพิจารณ์เพื่อสำรวจข้อมูลของเกษตรกร ชุมชนต้องมีส่วนร่วมและเห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ดินและน้ำ